

RIKSRETT

5. mai

2022

KRAV OM
RIKSRETT
ETTER
GRUNNLOVEN
§ 86

”Det tilhører et demokratisk samfunns absolutte kjerne at folkevalgtes øverste myndighet sørger for at vi følger lovene sammen med politiet. Og dette er ikke bare et juridisk spørsmål, det er først og fremst et politisk og moralsk spørsmål”.

Martin Kolberg, leder av kontrollkomiteen

Bergens Tidende 4. november 2015

Resyme

Innsettelsen av Toril Øie som leder av Høyesterett var omstridt. Ansvarlig justisminister er Anders Anundsen, og utnevnelsen strider mot Grunnloven § 95

Man ser i dag de største rettsskandalene noensinne. Norge taper et stort antall saker ved EMD i Strasbourg hvor det avdekkes grove brudd på menneskerettighetene. Høyesterett produserer justismord på løpende bånd. Toril Øie er ansvarlig for fengsling av 40- 50 uskyldige i NAV- rettsskandalen.

Toril Øie har brutt sine konstitusjonelle plikter. Kriteriene etter Ansvarlighetsloven § 17 er oppfylt, slik at det er grunnlag for riksrett etter Grunnloven § 86. Habilitet er avgjørende i hennes stilling. Da Øie er leder av både Høyesterett og Riksretten, de to høyeste domstolene i Norge, er det grunnlag for å suspendere henne fra stillingen mens undersøkelse pågår.

Leder Peter Frølich

Stortingets kontroll –og konstitusjonskomite

Pb 1700 Sentrum

0026 Oslo

Bergen 5. mai 2022*

ANG: RIKSRETT ETTER GRUNNLOVEN § 86

Det leveres et krav om riksrett i to deler.

- Første del hvor kontrollkomiteen herved mottar skriftlig informasjon.
- Andre del er i henhold til *Stortingets forretningsorden § 27*, hvor man i viktige saker kan legge fram opplysninger og dokumentasjon for komiteen. Dette vil utgjøre komiteens grunnlag for videre behandling.

Spørsmålet er om Toril Øie, leder av Høyesterett, har brutt sine konstitusjonelle plikter som dommer i landets øverste rettsinstans.

I) BAKGRUNN

Det gjelder *Ansvarlighetsloven § 17* hvor et medlem av Høyesterett står strafferettslig ansvarlig dersom hun eller han ikke oppfyller sine plikter som dommer og gjør følgende;

- Opptrer partisk i en rettssak
- Medvirker til noe som strider mot *Grunnloven*
- Medvirker til ulovlige eller grunnlovsstridige forhold

Loven gjelder også medlemmer av Riksretten, presidenten inkludert og strafferammen er inntil 10 års fengsel. Denne loven skal sikre borgerne mot overgrep fra landets øverste rettsinstans, også fordi det ikke finnes noen ankemulighet, jamfør *Grunnloven § 90*.

Det bemerkes at Norges Høyesterett ikke er underlagt noen tilfeldig eller systematisk kontroll, slik som andre statsorganer. Kontrollen er basert på hendelser eller anmeldelse fra borgerne, slik at denne henvendelsen er i henhold til gjeldende prosedyre. Ordningen forutsetter at kontrollkomiteen følger gjeldende prosedyre i saksbehandlingen.

Det er tre forhold som aktualiserer spørsmålet:

- Privatetterforsker Tore Sandberg leverte et krav om riksrett for 3 dommere i Høyesterett, se under punkt II) Kontroll –og konstitusjonskomiteen uttalte, sitat:
”i utgangspunktet vil alle handlinger foretatt som ledd i en høyesterettsdommers dømmende virksomhet, høre inn under Riksrettens arbeidsområde”, se Innst. s. nr. 235 (2007- 2008)
- Norge har etter 2016, da Toril Øie ble innsatt som justitiarius, tapt et stort antall saker ved EMD i Strasbourg. Flere saker venter på avgjørelse. Her avdekkes grove brudd på menneskerettighetene i barnevernssaker.
- NAV rettsskandalen er kjent for komiteen. Her er det avdekket noen usedvanlig grove angrep på rettsikkerheten, med blant annet fengsling av uskyldige i en sårbar posisjon, uten hjemmel i lov eller rett. Dette er snakk om minst 44 justismord.

Øie er ansvarlig for menneskerettsbruddene som leder av Høyesterett. Informasjon finnes om at mange av barna blir utsatt for alvorlig kriminalitet. Det er påfallende at Norge nekter å etterkomme reparasjons- plikten i disse sakene, som vekker oppsikt både i inn og utland.
”Det er først ved bevisste og illojale avvik, og som mangler grunnlag i rettskildene, at det kan være tale om riksrettsansvar for høyesterettsdommere”. Sitat Statsrett 3. utgave s 110

Dette er bakteppet for anmeldelsen.

II) KOMITEENS TIDLIGERE HÅNTERING

Først et lite tilbakeblikk på historien.

Riksretten har hatt stor betydning for statsstyret. Saken mot regjeringen Berge i 1926-27 førte til den første Arbeiderparti- regjeringen. (Prinsippet om regjeringens opplysningsplikt for Stortinget, som dette handlet om, ble innført i 2007)

Loran C- saken var oppe på -70 tallet. To representanter fra Sosialistisk Venstreparti hadde røpet hemmeligstemplede dokumenter vedr. NATOs navigasjonssystem for u- båter, Loran C (Long Range Navigation.) Det ble ansett som brudd på deres konstitusjonelle plikter, men førte ikke til riksrett. Odelstinget vedtok å henlegge i 1979

I våre naboland, så ble i Danmark en tidligere justisminister domfelt ved riksrett i 1995, etter brudd på sine embetsplikter. Det har vært reist riksrettssak også i Finland.

I 2007 kom det endringer i *Grunnloven* angående Riksretten, endringer som styrket den rettslige siden av ordningen. Det ble også innført erstatningsansvar, uavhengig om det ble anlagt straffesak eller ikke. Dvs. at en dommer som opptrer ulovlig, kan bli erstatningspliktig overfor den det gjelder.

Etter endringene er det gjort to vurderinger av kontrollkomiteen.

- A. Privatetterforsker Tore Sandberg, tidligere NRK journalist, anmeldte tre dommere i Høyesterett i forbindelse med manglende gjenopptakelse av Fritz Moen- saken i 2007. (Dommerne Matningsdal/ Stang Lund/ Bruzelius.) Dette var unikt i historisk perspektiv, fordi det er første gang medlemmer av Høyesterett ble anmeldt.

Fritz Moen ble dømt for drap på to unge kvinner. Han satt fengslet i 18 år, hvorpå saken ble avdekket som justismord. Han ble frikjent for det første drapet i 2004 og frikjennelsen i det andre drapet kom etter hans død i 2006. Justisminister Knut Storberget beklaget dette på en egen pressekonferanse.

Stortingets kontroll –og konstitusjonskomite kom til at ingen av dommerne skulle holdes ansvarlig, selv om det var avdekket flere tilfeller av grov uaktsomhet i forløpet.

- B. Regjeringens beredskap og informasjon etter terrorhandlinger 22. Juli 2011 ble vurdert for riksrett, men førte ikke til tiltale.

Disse sakene har offentlighetens interesse og er referert i juridisk litteratur, se under referanser. Det betyr at uansett hvilken beslutning kontrollkomiteen kommer frem til, fra tiltale for Riksrett til at saken eventuelt stanses i komiteen, så er det en konstitusjonell begivenhet. Dette berører velgerne og følgelig også Stortinget.

- C. I 2016 skriver daværende leder, Martin Kolberg at komiteen behandlet et nytt krav om riksrett angående en dommer i Høyesterett. Skrivet er datert 18. Januar 2016. Her oppgir Martin Kolberg at komiteen behandlet et krav om riksrett den 12. Januar. Man ser at behandlingen bryter med tidligere praksis.

1. Stortinget fikk ingen informasjon om dette, til tross for at anmeldelsen gjaldt daværende leder av Høyesterett. Hvorfor ble ikke Stortinget informert?
2. Det finnes ingen informasjon om voteringen i komiteen. Hvem deltok i behandlingen?

3. Lederen for Høyesterett innehar et av landets høyeste verv og kravet om riksrett har offentlighetens interesse. Hvilket saksnummer fikk behandlingen?

III) GRUNNLAGET FOR RIKSRETT

Høyesterett er en hjørnestein i rettsstaten.

Som øverste instans har Høyesterett det siste ordet i en sak. Etter *Grunnloven § 83* finnes en rådgivende funksjon overfor Stortinget, og Høyesterett har plikt til å sammenkalle Stortinget under gitte omstendigheter. Tolkningen av lovverket danner fremtidig rettspraksis, slik at avgjørelser skaper presedens.

Følgende momenter anføres:

➤ **Innsettelsen er grunnlovsstridig**

Ansettelsen av Toril Øie var meget omstridt og omtalt i media. Justisminister fra Frp Anders Anundsen, innførte en politisering av prosessen som tidligere var ukjent i Norge. Fremgangsmåten bryter med *Grunnloven § 95* om dommernes uavhengighet, jamfør maktfordelingsprinsippet.

➤ **Bekymringsmelding til komiteen**

Kontrollkomiteen mottok bekymringsmelding før innsettelsen i 2016, som leder Martin Kolberg beskriver å ha mottatt. Her finnes informasjon om alvorlig, rettslig svindel som Høyesterett umulig kan assosieres med. Det ble gjort oppmerksom på at Øie bare kunne bli garantist for fremtidig justismord, som leder av Høyesterett.

Kontrollkomiteen valgte å ignorere denne beskjeden, eventuelt har Kolberg holdt informasjonen skjult for komiteen.

➤ **Fengsling av uskyldige**

Nå har vi fått de justismordene som var varslet i 2016

NAV- rettsskandalen er kjent gjennom media. Toril Øie administrerte retten i den såkalte pilot- saken i 2017. Her brøt Høyesterett med undersøkelsesplikten, altså plikten til å kjenne lovverket og i dette tilfellet EØS reglene. Opplysninger fra advokat John Chr. Elden ble ignorert. Etterpå gikk Øie ut og angrep advokat Elden i mediene, noe som er svært uvanlig for en høyesterettsdommer å gjøre. Norge ble seinere dømt i EFTA- domstolen.

Pilotsaken dannet rettspraksis, på ulovlig basis, og la grunnlaget for mange tilfeller av fengsling og domfellelse i tiden som fulgte. Dette er snakk om 40- 50 fengslinger, soning med fotlenke etc. og har forårsaket betydelige ekstrabelastninger for de involverte.

- ❖ Jus professor Hans Petter Graver ved UiO har uttalt følgende; *”Når våre politikere svikter og rettsapparatet ikke evner å rette opp feilen, da svikter de ordinære kontrollsystemene som det norske rettssystemet er bygget på”*. Videre sier professoren; *”Med en slik forståelse i vår høyeste domstol er det ikke grunnlag for store forventninger om at den vil beskytte oss om det braker løs”*. (Offentlige uttalelser i forbindelse med NAV- saken.)

I henhold til *Grunnloven §§ 94 og 96* må ingen fengsles uten i lovbestemte tilfeller og ingen kan dømmes uten grunnlag i loven. Eller sagt på godt norsk, en dommer skal aldri innstille på fengsling av uskyldige. Dette vil bare ramme domstolens troverdighet.

Toril Øie har uttalt at hun ikke ser det som Høyesterett sin oppgave å reagere, selv om det rettslige grunnlaget for å straffe noen fremstår som tvilsomt, så lenge det ikke er anket over dette. Et slikt standpunkt strider mot alminnelig, sunn fornuft og er et direkte angrep på rettsikkerheten. Det viser også manglende evne til å justere kursen, dvs. at Øie ikke kjenner seg bundet av Grunnloven som *Lex Superior*.

Omtrent som man kunne forvente av en dommer som er innsatt ulovlig.

➤ **Useriøs rettsbehandling**

Videre har hun vært dommer i en avgjørelse, som går ut på at det skal innkreves saksomkostninger for en sak som aldri har funnet sted. (Det finnes et eget saksnummer for dette, men ingen innkalling eller behandling av saken.) Og hvor det foreligger inhabilitet i første instans slik at hele saksgangen er ulovlig. Det er altså påstand om at en sak som aldri er blitt behandlet kan være ”rettskraftig avgjort” i Høyesterett.

Tankegangen ligner til sammenligning NAV- rettsskandalen, hvor påstanden er at Høyesterett ikke trenger å bry seg om hvorvidt saksgangen er i samsvar med loven og gjeldende konvensjoner. Mange velgere spør seg i dag; Hva er da Høyesterett til for?

➤ **Ren svindel?**

Man sitter med en dom fra Høyesterett, hvor det finnes 3 dommere. I tillegg har Øie signert som en ekstra dommer. Det ser noe underlig ut og reiser spørsmål om dommere i Høyesterett overhodet er klar over hvilke saker de dømmer i? Det jobbes med å skaffe flere opplysninger, slik at dette kan legges fram for komiteen.

Dermed er alle tre kriterier i *Ansvarlighetsloven § 17* oppfylt.

- Det er knapt mulig å opptre mer partisk, enn å la noen ”vinne” en ulovlig rettssak. Det er flere uavklarte spørsmål vedrørende bruk av signaturer i Høyesterett. Hvorfor dukker Øies signatur på en avgjørelse som allerede har 3 dommere?

- Fengsling av uskyldige kalles justismord, og medvirkning til dette er straffbart. Justisminister Storberget har tidligere holdt pressekonferanse og beklaget slike forhold. Omfanget i NAV- rettskandalen har aldri vært sett i Norge tidligere.
- Dette beskriver, ved handling eller bevisst unnlattelse, ulovlige og grunnlovsstridige forhold.

Det reiser også spørsmål om noen av paragrafene i *Straffeloven §§ 113- 118* er aktuelle. Disse omtaler angrep på statsforfatningen eller de høyeste statsorganenes virksomhet, samt grovt inngrep i viktige samfunnsinstitusjoner som Høyesterett, jamfør *Straffeloven § 118*. Dette må juridiske eksperter uttale seg om.

Konklusjonen er at Toril Øie har brutt sine konstitusjonelle plikter. Dette har store konsekvenser for de involverte, også barn som er vist ved EMD i Strasbourg. Dermed finnes det grunnlag for riksrett.

IV) VEDR. HABILITET

Habilitet 1:

Stortinget gjøres oppmerksom at Rødt sin representant, Sofie Marhaug er niesen til førsteforfatter Vinsrygg.

Habilitet 2:

Se Innst. s. nr. 94 (2006- 2007) som er innstilling fra kontroll -og konstitusjonskomiteen om forslag til endringer i Grunnloven. Fremskrittspartiet sin representant Carl Ivar Hagen var involvert i dette arbeidet, som omhandler bl.a. riksretten §§ 86 og 87

Det har vært kontakt med Carl Ivar Hagen, i dag medlem av kontrollkomiteen, om denne saken. Den 5. oktober 2017 var det møte med Hagen slik at han konfererte med daværende justisminister Per Willy Amundsen. (Hagen var da bystyremedlem, helse og sosialkomiteen.) Konklusjonen var at falske rettsavgjørelser som involverer høyesterettsdommere er "enkeltsaker". Det var ingen forståelse for at slike forhold kan ramme blindt og få alvorlige konsekvenser. Etter norsk lov blir dette feil standpunkt.

Hagen kom også med forslag om at saker mot konstitusjonelt ansvarlige personer skal behandles av de ordinære domstoler i første instans. Forslaget tar i liten grad høyde for høyesterettsdommere kan begå lovbrudd, og ble forkastet. Se Innst. s. nr. 202 (2002- 2003)

Det fremsettes derfor habilitetsinnsigelse mot medlem av komiteen, Carl Ivar Hagen, slik at han blir erstattet under behandlingen.

Habilitet 3:

Det følger av habilitetsreglene at justitarius Toril Øie vil bli inhabil som leder av Riksretten, jmfør *Riksrettergangsloven § 4*. Samtidig blir hele Høyesterett inhabil fordi Øie er leder for denne avdelingen, jmfør *Forvaltningsloven § 6*, og fordi flere andre dommere er involvert i den nevnte pilotsaken i 2017. Dermed blir Riksretten satt ut av funksjon, fordi 5 av 11 medlemmer skal være høyesterettsdommere og presidentens stemme kan gjøre utslaget.

Altså må Stortinget avgjøre spørsmålet; Hvem skal utgjøre Riksretten når leder for Høyesterett er den anmeldte?

V) VIDERE

Man ser en leder for domstolen som dømmer "mot lov og rett" med alvorlige konsekvenser. Det kan bare forventes at nye rettslige overgrep blir avdekket, jmfør dommene ved EMD i Strasbourg hvor flere saker venter på avgjørelse.

- Det kreves et møte i henhold til *Stortingets forretningsorden § 27* for å legge fram utfyllende opplysninger. Dette har offentlighetens interesse og møtet bør være åpent for media.
- De to høyeste domstolene i Norge, Høyesterett og Riksretten har inhabil ledelse. Det er grunnlag for suspensjon mens saken undersøkes videre, jmfør *Grunnloven §22* og *Statsansatteloven § 29*
- Viser til brev til kontrollkomiteen den 24.02.2016 og 24.03.2022. De tre spørsmålene på side 6, blant annet om hvorfor Stortinget ikke ble informert om et riksrettskrav, bes besvart skriftlig.

Vi står til disposisjon dersom komiteen har spørsmål.

Brevet sendes rekommandert.

MED VENNLIG HILSEN

FOR BORGER- TEAMET

Rodgeir Vinsrygg

Lege/ førsteforfatter

Tom Benjaminsen

Rådgiver

*Rettet versjon 9. Mai 2022

Referanser

- Norges Lover 1687- 2020, Fagbokforlaget
- Andenæs/ Andenæs Galtung, Grunnloven vår 16. utgave, Universitetsforlaget
- Andenæs/ Fliflet, Statsforfatningen i Norge 11. utgave, Universitetsforlaget
- Moltumyr Høgberg, Statsrett 3. utgave, Universitetsforlaget
- Tore Sandberg, Overgrepet, justismordene på Fritz Moen, DAMM forlag 2007

Vedlegg/ dokumentasjon:

Fremlegges i møte med kontrollkomiteen.